

**KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ, HUMANITARINIŲ MOKSLŲ IR MENŲ FAKULTETAS
VIEŠOSIOS POLITIKOS IR ADMINISTRAVIMO INSTITUTAS**

KOLUMBIJOS DARNI RAIDA

Atliko:

IFF-4/3 grupės studentas Žilvinas Abromavičius

IFZm-5 studentas Šarūnas Pukys

Priėmė:

Dokt. Agnė Budžytė

KAUNAS, 2017

Turinys

1.	Ižanga	5
1.1.	Darbų pasiskirstymas	5
2.	Dėstomoji dalis	5
2.1.	Kolumbijos ekonomika	5
2.2.	Kolumbijos demografija	6
2.3.	Kolumbijos ekologija	11
2.3.1	Kolumbijos ekologinis pėdsakas.....	11
2.3.2.	Ekologinės problemos	11
2.3.2.1.	Oro tarša.....	12
2.3.2.2.	Vandens tarša.....	12
2.3.2.3.	Miškų praradimas.....	12
2.4.	Kolumbijos socialinė situacija	12
2.5.	Kolumbijos politika.....	14
2.6.	Kolumbijos švietimas.....	14
3.	Išvados.....	16
3.1.	Ekonominė situacija	16
3.2.	Demografinė situacija	16
3.3.	Ekologinė situacija.....	16
3.4.	Socialinė situacija	16
3.5.	Politinė situacija	16
3.6.	Švietimo situacija	17
4.	Literatūra.....	17

Paveikslėlių turinys

1 pav. BVP vienam gyventojui augimas, US doleriai gyventojui. Šaltinis: http://www.oecd.org/	6
2 pav. Nedarbingumo lygis Kolumbijoje, Čilėje, Brazilijoje ir Meksikoje, procentais. Šaltinis: http://www.oecd.org/	6
3 pav. Populiacija nuo 1955 iki 2015 metų Kolumbijoje ir kitose didžiosiose Lotynų Amerikos šalyse. Šaltinis: https://data.oecd.org/pop/population.htm	7
4 pav. Kolumbijos populiacijos piramidė. Šaltinis: https://www.populationpyramid.net	8
5 pav. Vaikų gimstamumas vienai moteriai. Šaltinis: https://data.oecd.org/pop/fertility-rates.htm	9
6 pav. Darbingo amžiaus populiacija, procentais. Šaltinis: https://data.oecd.org/pop/working-age-population.htm#indicator-chart	9
7 pav. Senyvo amžiaus žmonių populiacija, procentais. Šaltinis: https://data.oecd.org/	10
8 pav. Jaunimo populiacija, procentais. Šaltinis: https://data.oecd.org/pop/young-population.htm ..	10
pav. 9 Kolumbijos ekologinis pėdsakas [15].....	11
pav. 10 Socialinės raidos indekso palyginimas[17]	12
pav. 11 Parlamento dalis, kurią sudaro moterys [17].....	13
pav. 12 Tikėtina gyvenimo trukmė[17].....	13

Lentelių turinys

1 lentelė. Numatoma mokymosi trukmė bei vidutinė mokymosi trukmė Kolumbijoje, aukšto išsivystymo šalyse bei Lotynų Amerikos ir Karibų regione. Šaltinis: HDI Report 2016 Table 1.....	14
2 lentelė. Švietimo duomenys Kolumbijoje, Aukšto išsivystymo šalyse bei Lotynų Amerikos ir Karibų regione. Šaltinis: HDI Report 2016 Table 10	15

1. Įžanga

Kolumbija – tai Pietų Amerikos valstybė, esanti žemyno šiaurės vakarinėje dalyje. Kaimyninės šalys – Venesuela, Brazilija, Ekvadoras, Peru, Panama. Valstybė ribojasi su Ramiuoju vandenynu bei Karibų jūra. Kolumbijoje yra vis dar aktyvūs ugnikalniai – Ruisas, Santa Izabelė, Galeras. Šio darbo tikslas yra ištirti Kolumbijos išsivystymo lygį ir problemas įvairiose srityse bei jas palyginti su kitomis pasaulio bei regiono valstybėmis. Šiam tikslui įgyvendinti ištyrėme Kolumbijos ekonomiką, demografiją, ekologiją, socialinę situaciją, politiką bei švietimą. Kiekvienas iš šių uždavinių yra aprašomas atskiruose skyriuose, o viso darbo pabaigoje yra pateikiamos išvados.

1.1. Darbų pasiskirstymas

Žilvinas Abromavičius:

- Kolumbijos ekonomika
- Kolumbijos demografija
- Kolumbijos švietimas

Šarūnas Pukys:

- Kolumbijos ekologija
- Kolumbijos socialinė padėtis
- Kolumbijos politinė padėtis

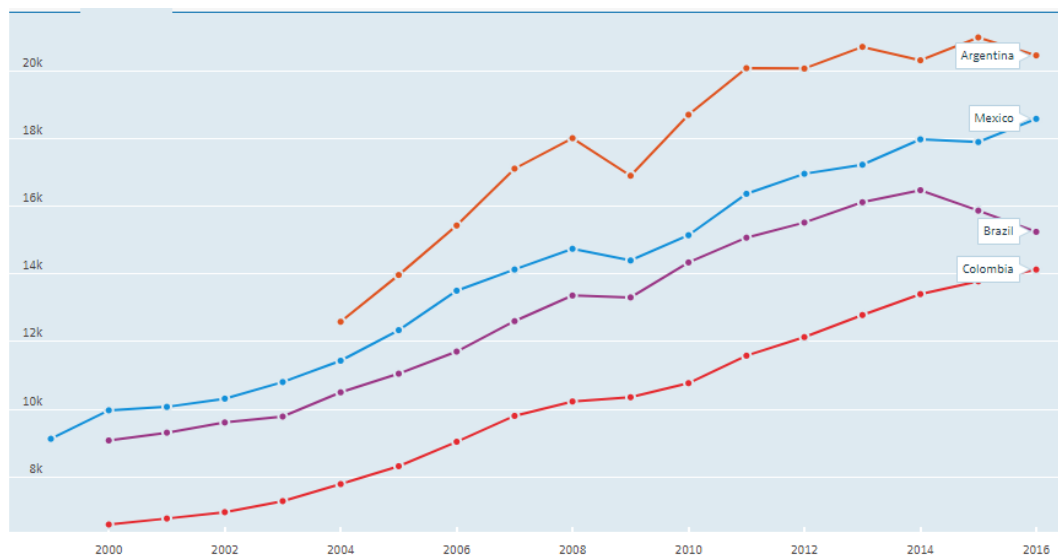
2. Dėstomoji dalis

Dėstomoji dalis sudaryta iš poskyrių. Kiekviename poskyryje aprašoma apie Kolumbijos situacija tam tikroje sferoje.

2.1. Kolumbijos ekonomika

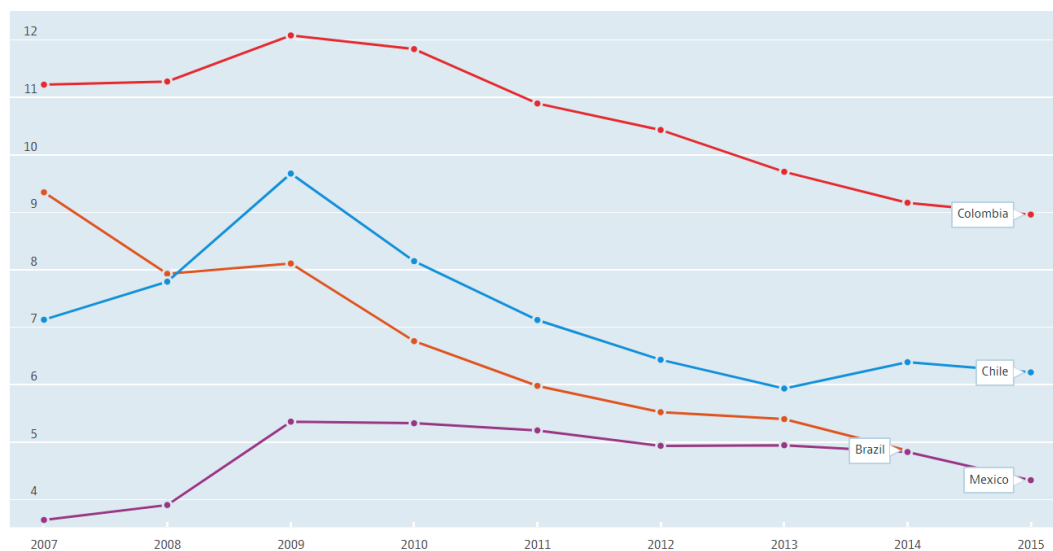
Kolumbija yra demokratinė unitarinė daugiapartinė prezidentinė respublika. Šalies pelningiausias verslas yra narkotikų prekyba, esanti už įstatymų ribų. Pagrindinės ekonomikos problemos yra didelis nedarbingumo lygis bei įsivyravusi korupcija.

Svarbiausios eksporto prekės: nafta, gamtinės dujos, auksas, sidabras, kava.

1 pav. BVP vienam gyventojui augimas, US doleriai gyventojui. Šaltinis: <http://www.oecd.org/>

Aukščiau esančiame paveikslėlyje matome, kaip kito didžiųjų Lotynų Amerikos šalių bei Kolumbijos BVP vienam gyventojui bėgant metams. Iš paveikslėlio matome, kad Kolumbijos BVP nuo 2000 metų iki pat 2016 metų pastoviai kyla ir manoma, kad po kelerių metų gali aplenkti Braziliją. Vis dėlto pastebima, kad Kolumbijos BVP vienam gyventojui iš paveikslėlyje esančių šalių yra pastebimai mažiausias: Argentinos, Meksikos žymiai didesnis.

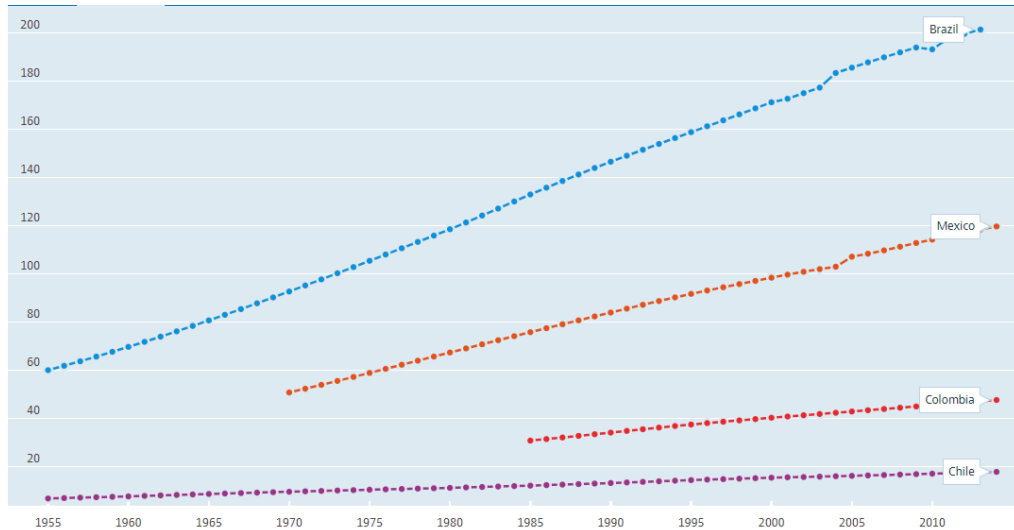

2 pav. Nedarbingumo lygis Kolumbijoje, Čilėje, Brazilijoje ir Meksikoje, procentais. Šaltinis: <http://www.oecd.org/>

Iš aukščiau esančio paveikslėlio matome, kad Kolumbijos nedarbingumo lygis nuo 2009 metų pastoviai krenta. Tačiau, lyginant su Čile, Brazilija ir Meksika, yra pastebimai didesnis.

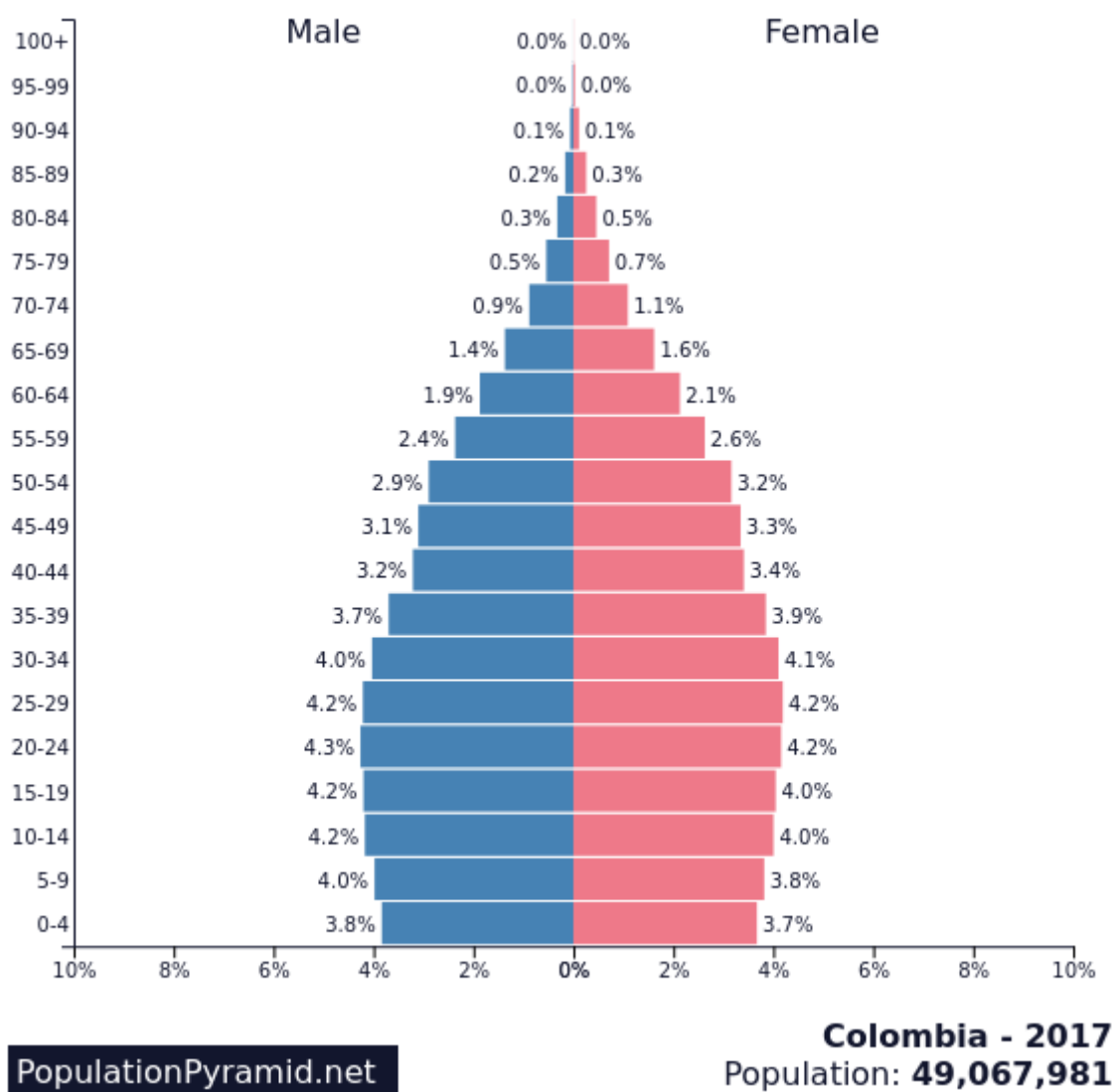
2.2. Kolumbijos demografija

Kolumbijoje šiuo metu (2017 metų duomenimis) gyvena 49 067 981 gyventojų. Tai trečia didžiausią populiaciją turinti šalis Lotynų Amerikos ir Karibų regione. Didesnę populiaciją turi tik Brazilija ir Meksika.

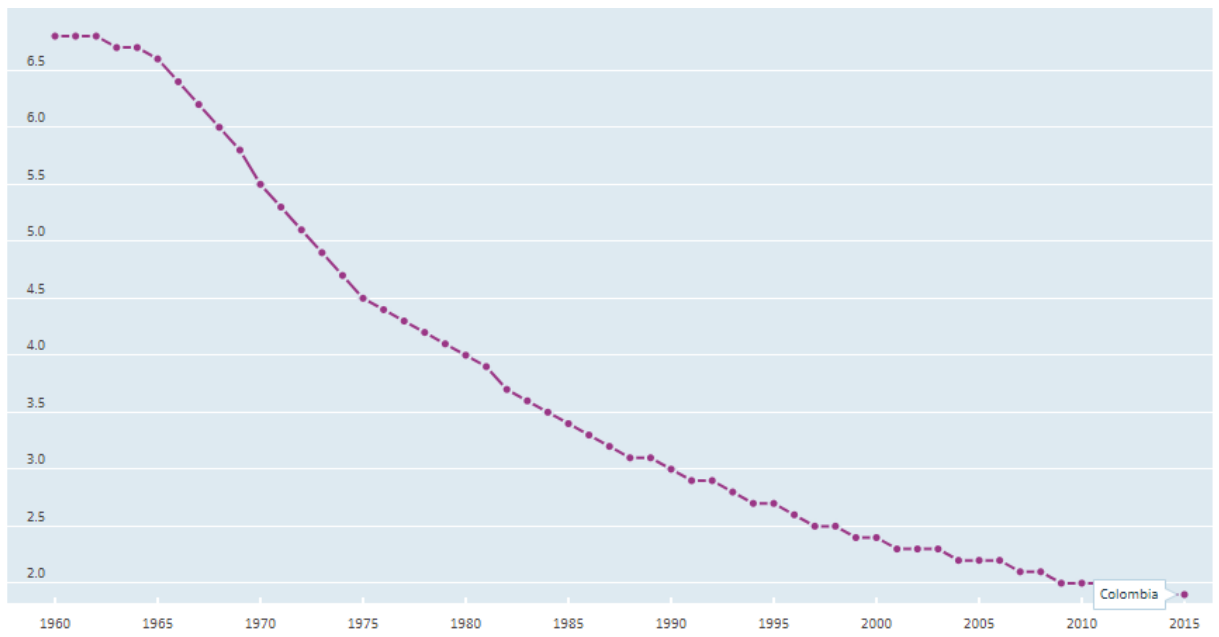
3 pav. Populiacija nuo 1955 iki 2015 metų Kolumbijoje ir kitose didžiosiose Lotynų Amerikos šalyse. Šaltinis: <https://data.oecd.org/pop/population.htm>

Iš aukščiau esančio paveikslėlio matome, kad Kolumbijos populiacija pastoviai didėja, tačiau ne taip sparčiai kaip Brazilijos ar Meksikos populiacijos.

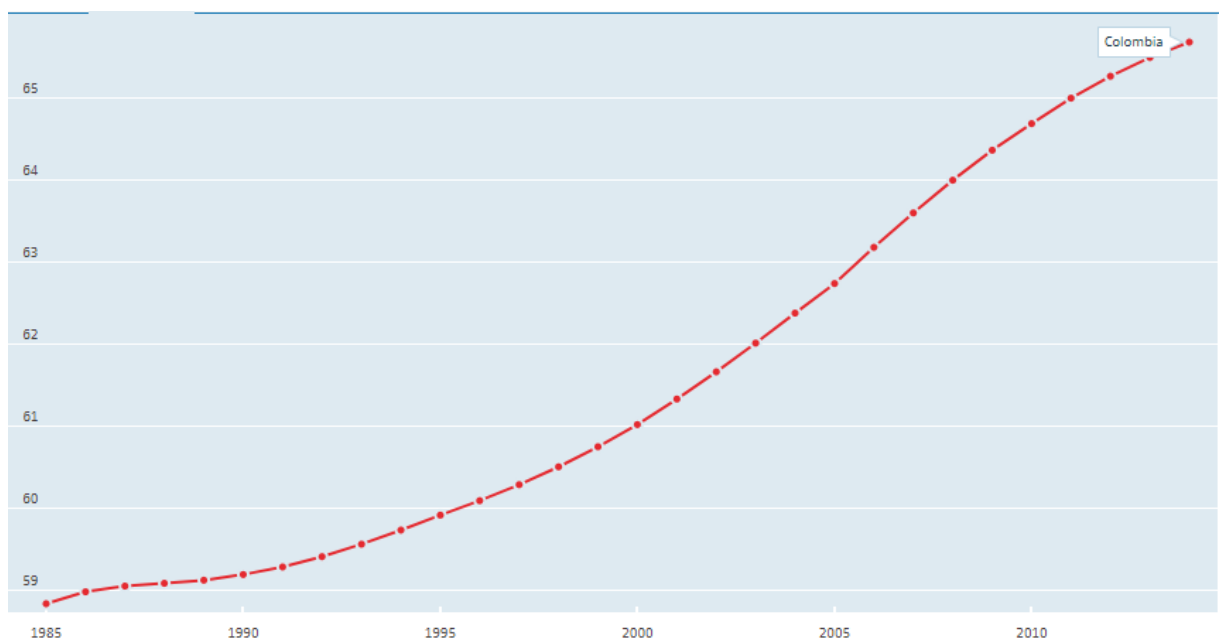
4 pav. Kolumbijos populiacijos piramidė. Šaltinis: <https://www.populationpyramid.net>

Aukščiau esančiame paveikslėlyje pavaizduota Kolumbijos populiacijos piramidė. Iš jos matome, kad vyrų ir moterų kiekvienoje amžiaus grupėje yra labai panašiai. Nuo 0 iki 24 metų vyrų šiek tiek daugiau nei moterų, o nuo 30 metų moterų daugiau kiekvienoje amžiaus grupėje maždaug 0.2%. Iš populiacijos medžio taip pat matoma, kad šalyje mažėja gimstamumas: 0-4 metų amžiaus grupė mažesnė negu kitos amžiaus grupės iki pat 30-34 metų.

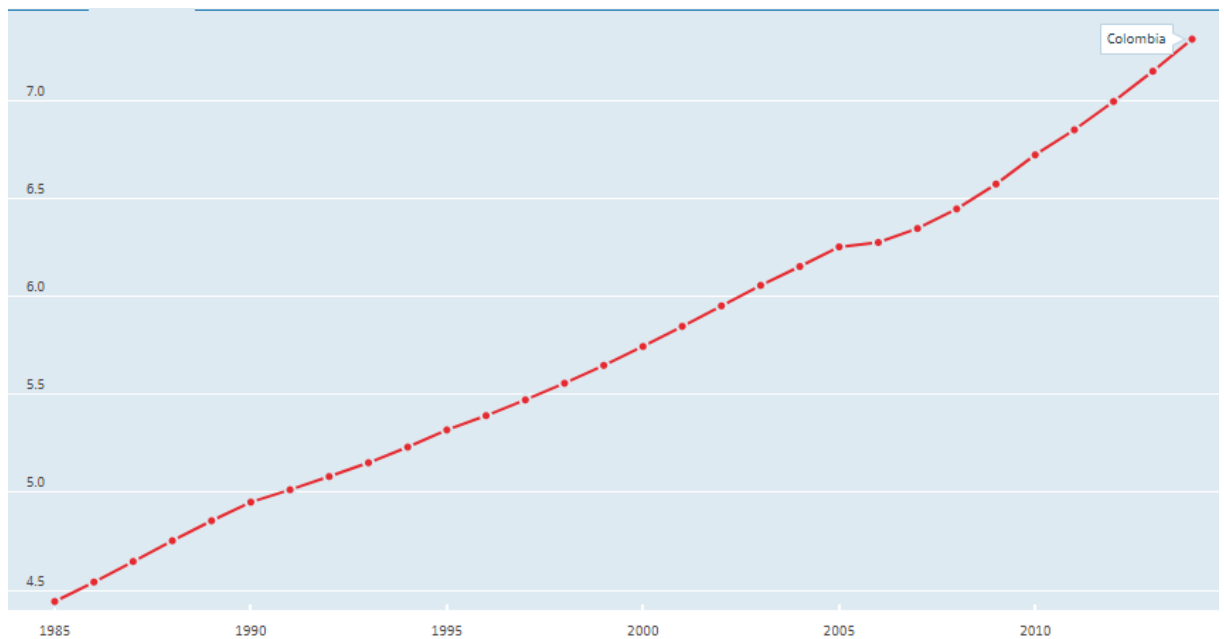
5 pav. Vaikų gimstamumas vienai moteriai. Šaltinis: <https://data.oecd.org/pop/fertility-rates.htm>

Aukščiau esančioje lentelėje pavaizduotas vaikų gimstamumas vienai moteriai nuo 1960 iki 2015 metų Kolumbijoje. Ši lentelė patvirtina pastebėjimą, nustatytą tiriant populiacijos piramidę: mažėja populiacijos gimstamumas. Šiame paveikslėlyje matome, kad 1960 metais gimstamumas siekė netgi daugiau nei 6,5 vaiko vienai moteriai, tuo tarpu 2015 nebesiekia net 2,0.

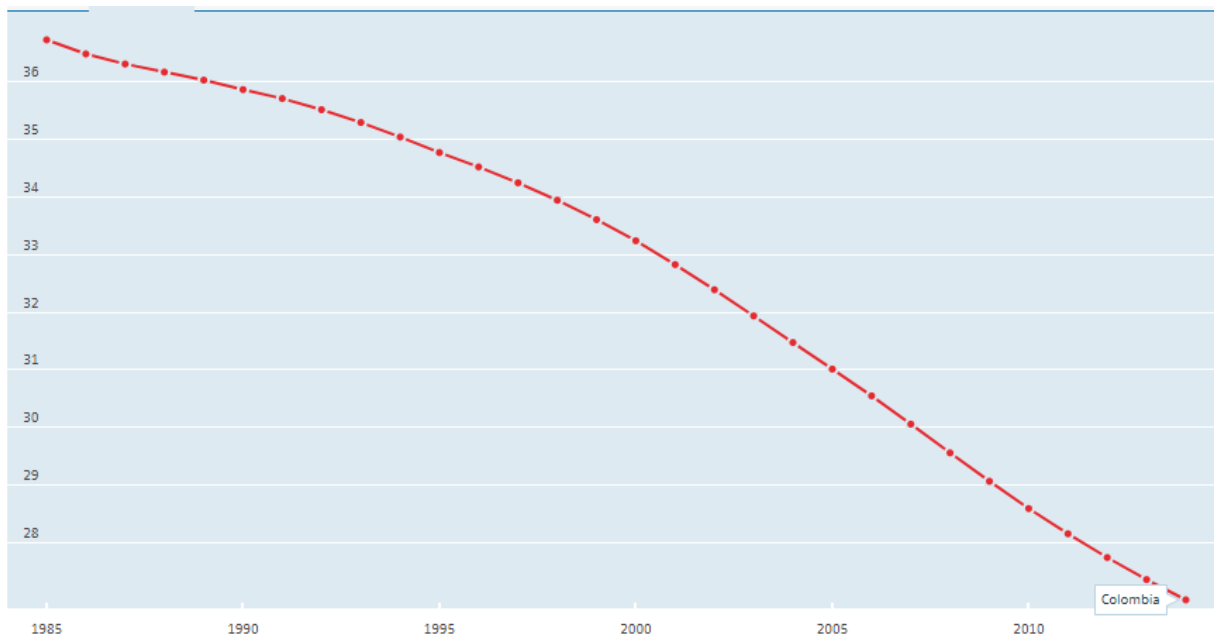
6 pav. Darbingo amžiaus populiacija, procentais. Šaltinis: <https://data.oecd.org/pop/working-age-population.htm#indicator-chart>

Iš aukščiau esančio paveikslėlio matome, kad Kolumbijos darbingo amžiaus populiacija nuo pat 1985 labai pastebimai kyla. 1985 metais siekė mažiau nei 59%, tuo tarpu 2015 metais siekia daugiau nei 65%. Tam įtakos turi mažėjantis nepilnamečių skaičius dėl mažėjančio gimstamumo bei nuolat gerėjanti ekonominė situacija šalyje.

7 pav. Senyvo amžiaus žmonių populiacija, procentais. Šaltinis: <https://data.oecd.org>

Aukščiau esančiame paveiksliuke matome senyvo amžiaus žmonių populiacijos kitimą Kolumbijoje. Matome, kad nuo 1985 metų senyvo amžiaus žmonių kiekis padaugėjo daugiau nei 2,5%. Tam turi įtaką gerėjanti ekonominė padėtis šalyje, gimstamumo mažėjimas bei gerėjantys sveikatingumo rodikliai.

8 pav. Jaunimo populiacija, procentais. Šaltinis: <https://data.oecd.org/pop/young-population.htm>

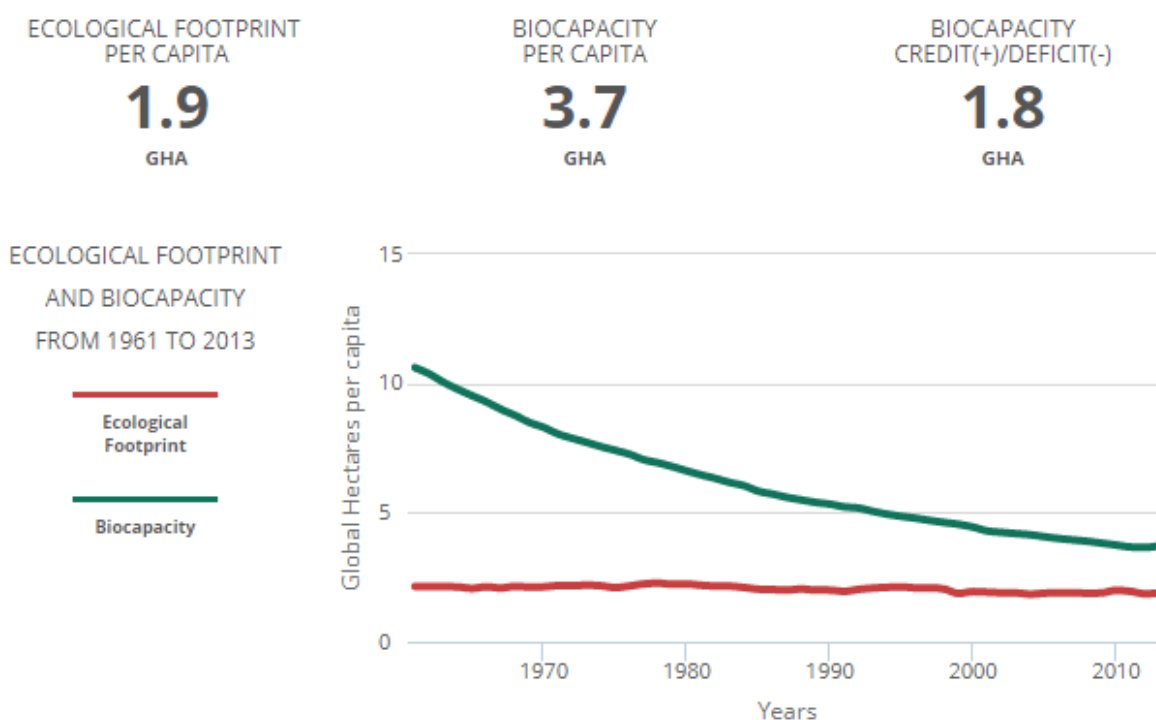
Aukščiau esančiame paveikslėlyje matome jaunimo populiacijos pokytį nuo 1985 iki 2015 metų. Matome, kad jaunimo populiacija pastoviai mažėja: nukrito nuo daugiau nei 36% iki mažiau nei 28% per 30 metų. Tam turėjo įtakos didėjanti gyvenimo trukmė, mažėjantis gimstamumas.

2.3. Kolumbijos ekologija

Kolumbija dėl savo turtingos gamtos yra laikoma viena iš didžiausių gamtos įvairovę turinčių valstybių. 2014 metais Kolumbija buvo pirmoje vietoje pagal skirtingas paukščių rūšis (1885) ir varliagyvius (763), antroje vietoje pagal augalus (41000), trečioje pagal roplius (524) ir ketvirtoje vietoje pagal žinduolius (479). Kolumbiją galima skirstyti į penkis regionus pagal ekosistemas: Karibų, Andų, Orinokijos, Amazonės ir Viduržemio. [13]

2.3.1 Kolumbijos ekologinis pėdsakas

Ekologinis pėdsakas – tai matas, rodantis, kiek planetos išteklių reikia tam, kad būtų patenkinti žmonių vartojimo poreikiai ir absorbuotos jų veiklos paliekamos atliekos. Ekologinis pėdsakas įvertina gamtinių išteklių vartojimo ir atliekų susidarymą. [14]

pav. 9 Kolumbijos ekologinis pėdsakas [15]

Šiame grafike žalia linija yra vaizduojamas Kolumbijos biologinis pajėgumas (t.y tai, kiek gamta yra pajėgi sukurti išteklių), o raudona spalva žymi Kolumbijos gyventojų ekologinį pėdsaką. Galima pastebėti, jog Kolumbijos ekologinis pėdsakas per 50 metų mažai kito ir išliko ganėtinai mažas, tačiau gamtos biologinis pajėgumas bėgant metams mažėja. Nors šiai dienai Kolumbijos gamta yra pajėgi absorbuoti gyventojų veiklos paliekamas atliekas, tačiau tikėtina, jog po kelių dešimtmečių ekologinis pėdsakas viršys biologinį pajėgumą.

2.3.2. Ekologinės problemos

Ekologinės problemos Kolumbijoje daugybę metų daro įtaką žmonių sveikatai bei apsunkina prieigą prie gamtos išteklių. 2014 metais, remiantis Global Atlas of Environmental Justice duomenimis, Kolumbija buvo pripažinta daugiausiai ekologinių problemų turinti Lotynų Amerikos valstybė. Tam įtakos turi tai, jog Kolumbijoje galima sutikti apie 15% pasaulio gyvūnijos ir augalijos rūšių. Žemiau pateikiamos pagrindinės ekologinės problemos, su kuriomis susiduria Kolumbija.

2.3.2.1. Oro tarša

Bogota ir Medeljinas yra labiausiai užteršti Kolumbijos miestai. Taip susiklostė dėl to, kad šiuose miestuose yra įsikūrę pagrindiniai aplinkos teršėjai – gamyklos, kasyklos, gausu ūkiu, kurie degindami atliekas teršia orą, taip pat gausu transporto priemonių. Kolumbijos provincijose automobilių kiekis padidėjo net 304%, iš kurių apie pusė automobilių yra daugiau nei penkiasdešimties metų senumo.

2.3.2.2. Vandens tarša

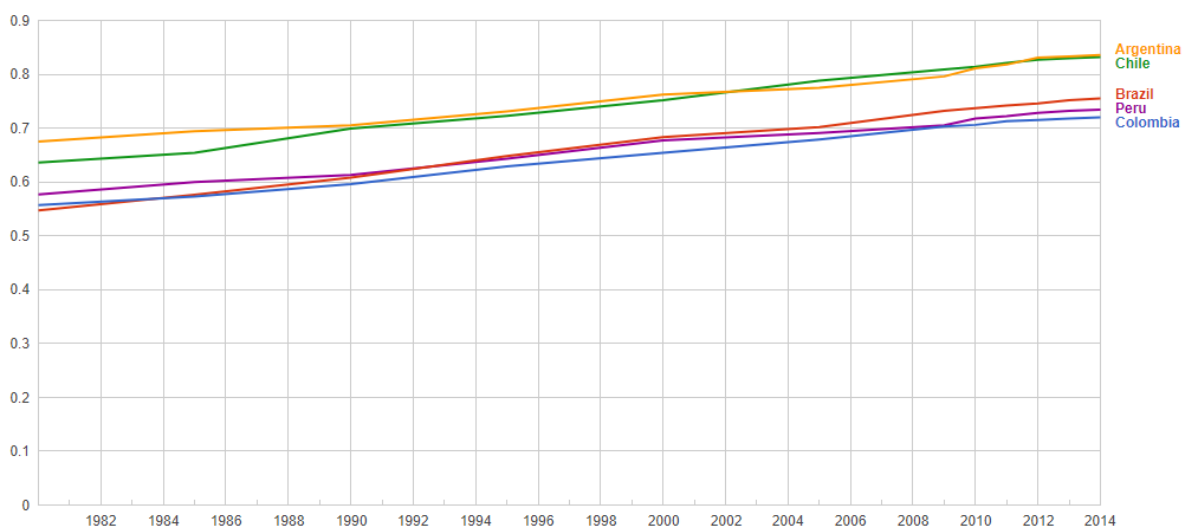
2011 metais buvo nustatyta, kad net pusė Kolumbijos vandens išteklių, vandens, kurį geria žmonės, yra užteršti. Verta paminėti tai, jog Kolumbija yra viena daugiausiai vandens išteklių turinti valstybė. Šios problemos pagrindiniais sukėlėjais laikomi tos pačios kasyklos ir agrokultūros atstovai, kurie įvairias chemines atliekas išpila į vandens šaltinius.

2.3.2.3. Miškų praradimas

Skelbiama, jog per 2016 Kolumbija prarado net 178 tūkst hektarų miško ploto. Tam įtakos turėjo gyvulininkystės plėtra, nelegalūs ūkiai, kelių infrastruktūros plėtra, gamtos šaltinių ekstrakcija bei miškų gaisrai bei daugiausiai įtakos tam turėjo nelegalūs miškų kirtimai. Labiausiai dėl nekontroliuojamo nelegalaus miškų kirtimo kenčia Amazonės miškų regionas. [16]

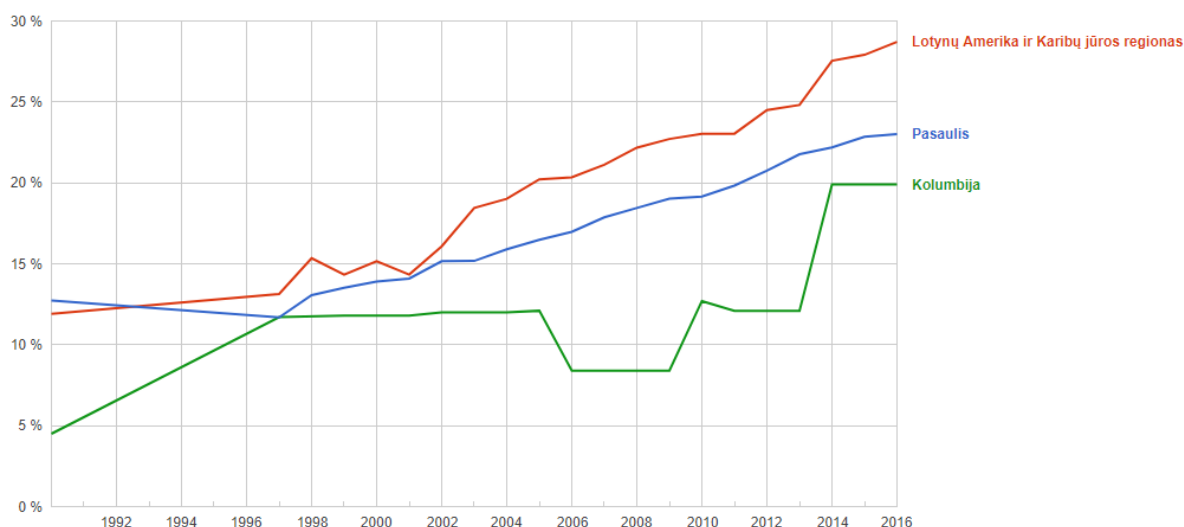
2.4. Kolumbijos socialinė situacija

2016 metais Kolumbijoje buvo paskelbta daugiau nei 50 metų trukusio valstybinio konflikto taika. Šis konfliktas turėjo didelę įtaką tiek ekonominėje, tiek socialinėje srityse, kuriose buvo gana lėtas vystymasis. Šiuo metu Kolumbijos socialinės raidos indeksas yra 0.727 ir ji rikiuojasi 95 reitingo vietoje.

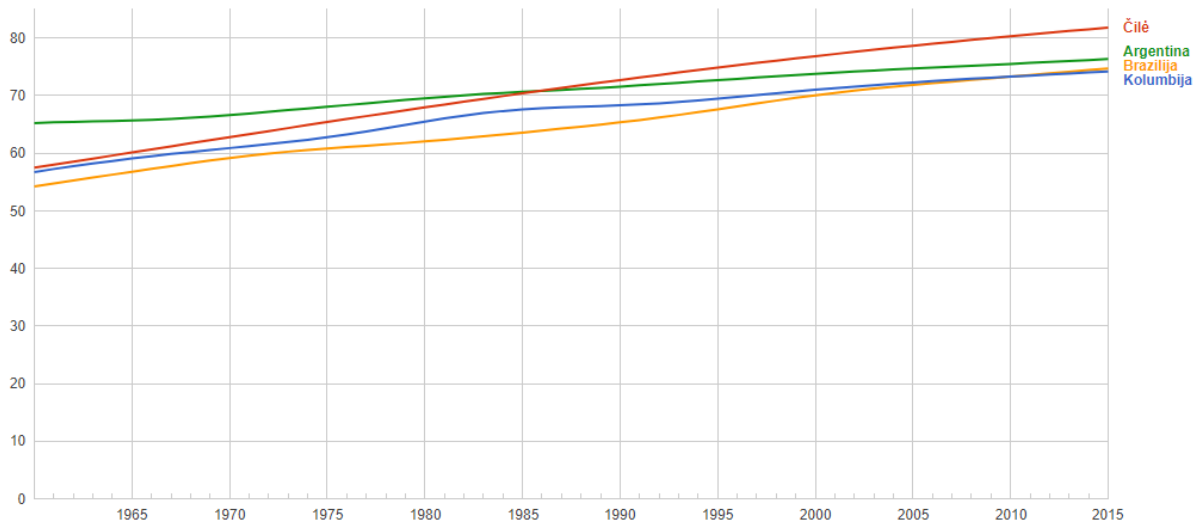
pav. 10 Socialinės raidos indekso palyginimas[17]

Aukščiau pateiktame grafike Kolumbijos socialinės raidos indeksas yra lyginamas su kitomis pagrindinėmis Pietų Amerikos valstybėmis. Matome, jog per pastaruosius 30 metų Kolumbijos socialinės raidos indeksas kilo panašiu tempu kaip ir kitų valstybių, tačiau jis išlieka vienas iš žemesnių tarp pagrindinių regiono valstybių, nepaisant to, jog valstybė yra laikoma aukšto išsivystymo šalis.

pav. 11 Parlamento dalis, kurią sudaro moterys [17]

Kitas svarbus rodiklis, nusakantis valstybės socialinę raidą yra lyčių nelygybės indeksas. Kolumbijos lyčių nelygybės indeksas yra 0.393. Šis skaičius yra gana panašus visose Pietų Amerikos valstybėse, tačiau lyčių nelygybė išryškėja stebint moterų esančių parlamente duomenis (11 pav.). Grafike matome, jog Lotynų Amerikos ir Karibų jūros regione parlamentuose vidutiniškai moterys užima arti 30% vietų, kas yra gerokai daugiau nei pasaulio rodiklis. Tiek pasaulyje, tiek šiame regione šis skaičius tendencingai ir gana sparčiai kyla, tačiau, kaip matome, Kolumbijoje šis skaičius yra gana žemas ir kyla nepastoviai. [17]

pav. 12 Tikėtina gyvenimo trukmė [17]

Remiantis 2015 duomenimis, Kolumbijoje tikėtinas vyrų gyvenimo amžius yra 71,2 metai, moterų – 78,4 metai, o bendras vidurkis – 74,8 metai. Pagal šiuos duomenis Kolumbija pasaulyje rikiuojasi vos 75 vietoje. Pagrindinės mirties priežastys Kolumbijoje yra širdies ligos, smurtas, nelaimės kelyje.

2.5. Kolumbijos politika

Kolumbija – demokratinė prezidentinė respublika. Valstybės ir vyriausybės vadovas yra prezidentas, renkamas visuotiniuose rinkimuose 4 metams. Kartu su prezidentu renkamas ir viceprezidentas.

Įstatymų leidžiamoji valdžia – dvejų rūmų parlamentas, susidedantis iš Atstovų Rūmų (166 nariai) ir Senato (102 nariai). Parlamento nariai renkami visuotiniuose rinkimuose 4 metams.[12]

Kolumbijoje yra dvi ryškios politinės grupuotės – Liberalų ir Konservatorių partijos. Kolumbijos politinė istorija pasižymi išskirtiniu smurtu. Įvairūs ginkluoti susirėmimai, nužudyti trys kandidatai į prezidentus. 1990 metais prezidentu buvo išrinktas Sesaras Gavirija, kurio valdymo metais buvo parašyta nauja konstitucija. Jo valdymo metu buvo paskelbtas karas narkotikų karteliams, buvo įkalintas Pablo Eskobaras, kuris galiausiai pabėgo ir 1993 metais buvo nužudytas per susidūrimą su teisėsauga. Ilgą laiką Kolumbijos politikai įtaką darė narkotikų karteliai, kurie valdė valstybę. Dėl nuolatinio narkotikų pasaulio atstovų kišimosi į politiką, kentėjo Kolumbijos ekologija ir socialinė raida. [18]

2.6. Kolumbijos švietimas

Iš žemiau esančios lentelės matome, kad Kolumbijos numatoma mokymosi trukmė yra 13,6 metų, ji šiek tiek mažesnė nei aukšto išsivystymo šalių ir truputi labiau mažesnė nei Lotynų Amerikos ir Karibų regiono. Kolumbijos vidutinė mokymosi trukmė yra 7,6 metų, ši reikšmė taip pat šiek tiek mažesnė nei aukšto išsivystymo šalių bei Lotynų Amerikos ir Karibų regiono.

1 lentelė. Numatoma mokymosi trukmė bei vidutinė mokymosi trukmė Kolumbijoje, aukšto išsivystymo šalyse bei Lotynų Amerikos ir Karibų regione. Šaltinis: HDI Report 2016 Table 1

	Numatoma mokymosi trukmė	Vidutinė mokymosi trukmė
	(metai)	(metai)
Kolumbija	13,6	7,6
Aukšto išsivystymo šalys	13,8	8,1
Lotynų Amerikos ir Karibų regionas	14,1	8,3

Iš žemiau esančios lentelės matome, kad Kolumbijos raštingumas tarp 15 metų ir vyresnių žmonių yra 94,7 % - šiek tiek žemesnis nei aukšto išsivystymo lygio šalių ir šiek tiek didesnis nei Lotynų Amerikos ir Karibų regiono šalių. Lyginant jaunimo raštingumą, Kolumbija šiek tiek lenkia savo regiono raštingumą tarp moterų ir vyrų, tačiau šiek tiek atsilieka nuo aukšto išsivystymo lygio šalių pagal moterų raštingumą ir vienu procentu atsilieka pagal vyrų raštingumą. Pastebėta įdomi Lotynų Amerikos ir Karibų regiono bei Kolumbijos tendencija – moterų raštingumas šiek tiek geresnis nei vyrų tarp jaunimo nuo 15 iki 24 metų.

Kolumbijos valdžia skiria kiek mažesnę bendro vidaus produkto dalį švietimui nei Lotynų Amerikos ir Karibų regionas, apie 0,7% mažiau.

2 lentelė. Švietimo duomenys Kolumbijoje, Aukšto išsivystymo šalyse bei Lotynų Amerikos ir Karibų regione. Šaltinis: HDI Report 2016 Table 10

	Raštingumas						
	(% 15 m. ir vyresni)	Jaunimas (% 15-24 m.)		Populiacija su bent antruoju išsilavinimu	Pradinės mokyklos mokytojai išmokyti mokyti	Mokinys - Mokytojas santykis, pradinė mokykla	Valdžios išlaidos švietimui
		Moterys	Vyrai	(% nuo 25 m.)	(%)	(mokinių skaičius 1 mokytojui)	(% nuo BVP)
	2005 - 2015 m.	2005 - 2015 m.	2005 - 2015 m.	2005 - 2015 m.	2005 - 2015 m.	2010 - 2015 m.	2010 - 2014 m.
Kolumbija	94,7	99,1	98,2	54,9	98	24	4,7
Aukšto išsivystymo šalys	95,3	99,3	99,2	70,6	..	18	..
Lotynų Amerikos ir Karibų regionas	93,2	98,4	98	58,1	..	22	5,4

3. Išvados

Išanalizavę informaciją apie Kolumbiją išvadas suskirstėme į atskiras grupes, pagal analizuotas sritis.

3.1. Ekonominė situacija

Šalies ekonomika jau daugiau nei 16 metų pastoviai auga, tačiau išlieka viena mažesnė nei Argentinos, Meksikos ir Brazilijos. Kolumbijos didžiausia eksporto prekė – nafta, nuo kurios kainos pokyčių Kolumbija yra labai priklausoma. Labai pelningas verslas Kolumbijoje yra narkotikų prekyba, tačiau jis yra nelegalus. Nedarbingumo lygis šalyje nuo 2009 metų sparčiai krenta, didelę įtaką tam daro nuolatos gerėjanti ekonomika.

3.2. Demografinė situacija

Kolumbijoje nuo 1955 iki 2015 metų pastoviai didėja populiacija ir yra trečia pagal dydį Lotynų Amerikos ir Karibų regione. Pastebėta, kad Kolumbijos populiacija yra senstanti: mažėja jaunimo, daugėja senyvo amžiaus žmonių, taip pat mažėja gimstamumas. Dėl šių priežasčių Kolumbijoje nuo 1985 metų labai padidėjo darbingo amžiaus populiacija.

3.3. Ekologinė situacija

Kolumbija pasižymi gausia gamtos įvairove. Kai kurios gyvybės rūšys sutinkamos tik šioje valstybėje. Kolumbiją galima skirstyti į penkis regionus: Karibų, Andų, Orinokijos, Amazonės ir Viduržemio. Kolumbija susiduria su gausybe ekologinių problemų, tokių kaip miškų mažėjimas, oro bei vandens tarša, biologinės įvairovės mažėjimas. Tam įtakos turi išsisknijusi korupcija, netinkami valdžios sprendimai, neatsakingas žmonių elgesys.

3.4. Socialinė situacija

Kolumbijoje pastebima gana aukšta lyčių nelygybė, valstybės parlamentą sudaro mažas procentas moterų ir šis skaičius kyla ne taip sparčiai kaip pasaulyje ar regione. Tikėtina gyvenimo trukmė Kolumbijoje yra ganėtinai maža, atsižvelgiant į tai, jog Kolumbija yra aukšto išsivystymo šalis, tam įtakos turi prasta sveikatos sistema bei užterštas vanduo.

3.5. Politinė situacija

Šiuo metu Kolumbija yra demokratinė prezidentinė respublika, tačiau ilgą laiką šalies valdžiai poveikį darė narkotikų karteliai bei buvo išsisknijusi korupcija. Kolumbijos politinėje istorijoje

buvo daug smurto proveržių bei susirėmimų. 2016 buvo pasiekta taika su revoliucionieriais ir taip užbaigtas daugiau nei 50 metų trukęs konfliktas.

3.6. Švietimo situacija

Iš duomenų matome, kad Kolumbijos švietimo situacija yra prastesnė nei aukšto išsivystymo šalių ar Lotynų Amerikos ir Karibų regiono. Kolumbijoje mažesnė numatoma ir vidutinė mokymosi trukmė, jaunimo raštingumas mažesnis nei aukšto išsivystymo šalių. Lyginant su Lotynų Amerikos ir Karibų regionu, jaunimo raštingumas labai panašus.

4. Literatūra

1. <https://lt.wikipedia.org/wiki/Kolumbija>
2. HDI Report 2016 Table 10
3. <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?end=2016&locations=CO&start=1960&view=chart>
4. <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GNP.PCAP.CD?locations=CO>
5. <https://data.oecd.org/unemp/unemployment-rate.htm>
6. <https://data.oecd.org/pop/population.htm>
7. https://en.wikipedia.org/wiki/Demographics_of_Colombia
8. <https://data.oecd.org/pop/fertility-rates.htm>
9. <https://data.oecd.org/pop/working-age-population.htm#indicator-chart>
10. <https://data.oecd.org/pop/young-population.htm>
11. <https://www.populationpyramid.net/colombia/2017/>
12. <https://www.kelioniumanija.lt/salys/kolumbija/bendra-informacija/ekonomika-ir-politika/>
13. <http://www.colombianhighlands.com/2013/09/26/ecology/>
14. http://ekopedsakas.lvjc.lt/Pedagogika_ekologinis_pedsakas1.pdf
15. http://www.footprintnetwork.org/content/documents/ecological_footprint_nations/index.html
16. <https://www.lifepersona.com/7-environmental-problems-in-colombia-very-serious>
17. <http://hdr.undp.org/en/composite/HDI>
18. <http://www.nationsencyclopedia.com/World-Leaders-2003/Colombia-POLITICAL-BACKGROUND.html>